

2. Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua>.

Аннотація

В статье рассматриваются проблемы венчурного финансирования, которые тормозят развитие инновационной сферы, анализируются некоторые аспекты деятельности инвестиционных фондов.

Annotation

The article deals with the problems of venture funding, which inhibit the development of the innovation sector, analyzes some aspects of the investment funds.

УДК 378.016:/330.101:005.52/

Хом'яков Л. К.

ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ В КУРСІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Порівняльний аналіз є фундаментальним методом аналізу народного господарства в контексті світової економіки. В статті розглядається його зміст, значення й проблеми, породжені новітніми тенденціями в його методології, зокрема, у системі показників.

В СРСР він використовувався як на рівні підприємств (мікро), так і на рівні народного господарства в цілому (макро), але з великими обмеженнями і замовчуваннями. Базою порівняння служили, в основному, плани виробництва продукції. На мікрорівні співставлення результатів роботи підприємства проводилося також із середніми та (рідше) найкращими показниками підприємств галузі.

На макрорівні, однак, допускалося лише порівняння результатів роботи народного господарства із державними планами. Спроби порівняння результатів, особливо якісних показників, таких як продуктивність праці чи рівень споживання громадян СРСР, із відповідними показниками капіталістичних країн при сталінському режимі суворо каралися. Пізніше вони, як правило, фальсифікувалися.

Це було одним із суттєвих факторів застою, згодом, стрімкого відставання від Заходу і, зрештою, краху радянської економічної та політичної системи.

Що ж являє собою порівняльний аналіз з точки зору економічної теорії й вимог практики сучасного глобалізованого світу?

Порівняльний аналіз – це дієвий інструмент організації і управління народним господарством у всіх країнах світу.

Дві важливих функції, без виконання яких неможливо уявити успішну макрополітику, покладено на нього.

Перша: служити методом діагностики існуючого стану економіки даної країни в контексті світової економіки.

Друга: створити і оновлювати систему міжнародних соціально-економічних стандартів і бути одним із каталізаторів творчих пошуків, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності економіки країни. І тому роль порівняльного аналізу важлива і незамінна.

Які ж особливості проявилися в методології порівняльного аналізу в останні 2-3 десятиліття? Розглянемо їх на матеріалі основних цілей макроекономічної політики сучасного світу.

Як відомо, першим номером тут іде ВВП чи ВВП, як основні показники економічного зростання. Порівняльний аналіз вимагає співставлення не просто ВВП різних країн, а ВВП per capita - тобто на душу населення. Для прикладу візьмемо п'ять країн-бувших сателітів СРСР і співставимо їх ВВП за ПКС, тис.\$/жителя за 2011 рік.[1; 2; 3].

Білорусь – 15.0

Естонія – 21.9

Литва – 20.4

Польща – 21.3

Україна – 7.3

За ПКС (паритет купівельної спроможності), який показує, скільки тих чи інших товарів можна купити за суму в національній валюті, скажімо, еквівалентну \$1000, у США і в іншій країні, Україна займає 40 місце в Європі (передостаннє; останнє-Молдова). Аналіз причин цього факту, цікавий сам по собі, не входить у завдання нашої статті.

Які ж методологічні принципи утвердилися у світовій теорії макроекономічного аналізу за останні десятиріччя? Зокрема, нас цікавить період після 1993 року, коли всі країни Заходу і Сходу повністю перейшли на систему моделей СНР – Систему національних рахунків і на відповідні методики аналізу. Коротко розглянемо їх.

Перший принцип: узгодження системи економічних показників, за допомогою яких плануються і

аналізуються цілі й фактичні результати макро політики. Узгодженню підлягає весь спектр макро цілей, а не тільки основні, до яких класична теорія відносить такі:

*зростання ВВП, зокрема, ВВП per capita;

*стабільність цін (напр., для ЄС норма темпу інфляції не вище 2%)

*забезпечення максимальної зайнятості активного населення (у віці 15-70 років) при мінімальному безробітті, на рівні природного;

*забезпечення раціонального (не обов'язково позитивного) Платіжного балансу країни. Напр., у США цей баланс уже кілька років залишається від'ємним, що не заважає економічному процвітанню.

Не можна недооцінювати й інші макро цілі, економічні й соціальні:

*економічна ефективність використання ресурсів: людських, енергетичних та інших;

*забезпечення економічної свободи для малого підприємництва;

*справедливість розподілу національного доходу. Не зрівнялівка, а протидія зростанню розриву у доходах між багатими і бідними, та інші.

Другий принцип: аналіз не може обмежуватися лише абсолютними, а мусить доповнюватися відносними показниками: відсотками, структурними коефіцієнтами, індексами тощо.

Третій принцип: агреговані показники типу ВВП, CPI (ІСЦ – загальний Індекс споживчих цін), середньої зарплати по країні тощо не можуть більше вважатися достатніми для макроекономічного аналізу.

Принцип гуманізації, орієнтації на людину вимагає декомпозиції, тобто розкладу загальних показників на часткові, з доведенням їх до рівня певних соціальних і професійних груп.

Наприклад, середня зарплата освітан – це пустий звук, дегуманізований показник. Треба розраховувати середню зарплату окремо: для сільських вчителів; для міських вчителів державних загальноосвітніх шкіл; те саме – для вчителів приватних освітніх закладів; те саме – для викладачів ВНЗ; те саме – для вищої ланки очільників Міністерства освіти й науки, ректорів, академіків тощо.

Як висловився колишній Президент Чехії Вацлав Гавел: "Глобалізація починається з однієї людини" (Форум "Європа 2000").

З ідеєю "особистісного підходу в освіті" у 2002 році на 11 Всеукраїнському з'їзді освітан України виступив і тодішній Міністр освіти й науки Вас.Кремінь.

Четвертий принцип: при порівняльному аналізі стану і тенденції соціально-економічного розвитку різних країн необхідно застосовувати (як це давно робиться у демократичному світі) не тільки класичні математичні показники, а й цілий спектр нових показників. Серед них широкого застосування набули рейтингові індекси.

Наводимо оцінки рівня економічного і соціального розвитку України у 2012 році за 5-ма міжнародними рейтингами [2; 4].

*137-ма сходинка (із 185 країн) – в рейтингу Doing Business-2013 – Індекс простоти ведення бізнесу, укладеному Світовим банком (Росія -112-та, Естонія-21-ша, Грузія-9-та).

*144-та сходинка (зі 176 країн) – Індекс сприйняття корупції-2012 від Transparency International (Україна поряд із Бангладеш, ЦАР, Конго).

*163-тє місце (із 179 країн) – Індекс економічної свободи-2012 (Heritage Foundation).

*73-тя позиція (із 144 країн) - Індекс глобальної конкурентоспроможності (World Economic Forum, 2012).

*181-ша сходинка (із 183 країн) у рейтингу легкості сплати податків (Світовий банк і Price/Water House/Coopers).

Серйозні проблеми виникають при порівняльному аналізі на рівні окремих секторів і галузей народного господарства. Наприклад, для повноцінного аналізу Аграрного сектору в ЄС застосовують цілий ряд новітніх індикаторів сільського господарства. Україні в ході євроінтеграції доведеться освоювати методологію їх розрахунку.

Візьмемо індикатор, що оцінює продуктивність праці й ефективність аграрної науки: "Вироблена додана вартість у перерахунку на одного працівника". Абсолютні лідери тут словенці: 143.3 тис.\$/працівника. На другому місці Франція: 69.37 тис.\$/прац.

А Україна знову в трійці задніх (39 місце, випереджаючи лише Молдову і Албанію): 4.9 тис.\$/прац.[3;4].

Отже, методологія порівняльного макроекономічного аналізу в світі за останні 20-30 років зазнала глибоких змін. Вони викликані процесами глобалізації й євроінтеграції. Економістам України доведеться освоювати ці новації як в процесі модернізації університетських навчальних програм, так і в практичній роботі на всіх рівнях.

Використання літератури:

1. Макроекономічні індикатори за 2011 рік. "Коментарі", №41. 26.10.2012,с.29. 2.www.worldbank.org. 3.www.eurostat. 4.ukrstat.gov.ua.

Анотація

Рассматриваются проблемы, возникшие в связи с необходимостью расширения системы показателей при сравнительном макроекономическом анализе в условиях глобализации.

Annotation

The article deals with the Problems of modernization of traditional Comparative Analysis, so far used in Macroeconomics in Ukraine. Four basic Principles are defined. The List of officially acknowledged indices should be widened, International Ratings Indices has to be added.

УДК 334.012.82(477): 339.9

Череда І. С.

ВЕКТОРИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Сьогодні стан і перспективи розвитку економічних відносин України з ЄС та можливого вступу до Митного союзу Росії, Білорусії та Казахстану обговорюються вченими, громадянськими та державними діячами. Необхідно звернути увагу на діаметрально протилежні позиції стосовно Угоди про вільну торгівлю України з ЄС і в подальшому її повної інтеграції в Євросоюз, або вступу до Митного союзу СНД та, відповідно, до Євразійського економічного співтовариства (ЄврАзЕС). В основі вибору інтеграційного вектора, повинен бути такий підхід, що передбачає в першу чергу, захист національних економічних інтересів України.

Основи стратегії інтеграції України в ЄС сформульовані в українському законодавстві. Так, у п. 2 ст. 11 Закону України "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики" мова йде про "... забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі" [1]. Водночас тут також передбачається багатовекторність інтеграції з дотриманням національних інтересів України: "Основними засадами зовнішньої політики є: забезпечення національних інтересів і безпеки України, шляхом підтримки мирного і взаємного співробітництва за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права". При цьому необхідно врахувати вимоги ст. 1 Конституції України, в якій визначено: "Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава" [2]. Тобто інтеграція, а точніше її напрями ("східний" чи "західний" вектор), повинна здійснюватися на основі української законодавчої бази, оскільки, наприклад, Митний союз СНД передбачає створення наднаціональних органів управління, а Угода про вільну торгівлю України з ЄС не обмежує суверенітет держави.

Вибираючи форму та напрям економічної інтеграції в регіональні об'єднання кожна країна керується в першу чергу своїми національними економічними інтересами, а це питання не просте, тому що в ньому є політична та соціально-ідеологічна складові, тож у політиків і учених різні підходи до його розуміння.

Академік НАН України і Російської академії наук В. Геєць пропонує сформулювати "державу добробуту", що відповідатиме європейському курсу [3, с.19].

Академік НАН України Ю. Пахомов підходить до проблеми дещо по-іншому. Він вважає, що запропонований Росією та опрацьований разом з Україною проект Митного союзу СНД – не порожні обіцянки "ми будемо в Європі", а сприятиме вирішенню складної економічної ситуації в Україні [4, с.13].

Протилежна точка зору у представника ЄС, директора департаменту зовнішньополітичного сервісу М. Лайчака, що після підписання Угоди про вільну торгівлю з ЄС Україна отримає позитивні результати, зокрема: для неї відкриється європейський ринок у багатьох галузях – транспорт, енергетика, сільське господарство; усунення тарифних бар'єрів у торгівлі сприятиме модернізації економіки України, інноваційній моделі розвитку; отримуватиме значну допомогу в реалізації реформ [5, с.3].

У глобальній перспективі розвитку та ролі України у світовій економіці цікавою є точка зору – Д. Лук'яненка і А. Поричника стосовно співробітництва України з регіональними союзами – одночасна взаємодія за двома інтеграційними векторами "західним" (ЄС) і "східним" (СНД, ЄСР, ГУАМ, ОЧЕС). В той же час вона передбачає стратегічну перспективу інтеграції України в Європейський економічний простір, оскільки досвід інших країн показує, що багато учасників міжнародних економічних угруповань, таких як ЄС, АТЕС, НАФТА, СНД та ін., є членами інших регіональних об'єднань. Отже, регіональна інтеграція України повинна мати такий вигляд: зона вільної торгівлі в таких регіональних угрупованнях, як ЄС, СНД, ОЧЕС, ГУАМ, що передбачає ліквідацію торговельних бар'єрів між країнами учасниками, але кожна з них зберігає власні тарифи щодо третіх країн [6, с.332].

Незважаючи на різні точки зору щодо вибору Україною "західного" (ЄС) чи "східного" вектора економічної інтеграції (ЄврАзЕС), найбільш реальним, на нашу думку, є багатовекторність інтеграції нашої країни у світове господарство з обов'язковим збереженням державного суверенітету та захисту національних економічних інтересів.

Так у грудні 2011 року Верховна Рада України ратифікувала Угоду про вільну торгівлю між Україною та Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ) до якої входять Норвегія, Ісландія, Швейцарія, Ліхтенштейн. А також угоди щодо сільського господарства з Норвегією, Ісландією та Швейцарією.

У листопаді 2011 р. між Україною та СНД також була укладена Угода про вільну торгівлю. І хоча вона не поширюється на такі важливі товари для України, як газ і нафта, а для Росії – на українські метал, цукор і харчову продукцію, але обидві угоди не суперечать правилам СОТ. А вступ України до Митного